

3. 8. Index.minfin.com.ua. 2020. ВВП України [2020] ► ВВП На Душу Населення В Україні. [online] Available at: < <https://index.minfin.com.ua/economy/gdp/> > [Accessed 14 November 2020].

4. 9. Index.minfin.com.ua. 2020. Бюджет України [2020] ► Государственный Бюджет Украины – Минфин. [online] Available at: < <https://index.minfin.com.ua/finance/budget/gov/> > [Accessed 14 November 2020].

5. Зеркало недели | Дзеркало тижня | Mirror Weekly. 2020. Шмыгаль Оценил Потенциал Международной Торговли Украины. [online] Available at: < <https://zn.ua/ECONOMICS/-shmyhal-otsenil-potentsial-mezhdunarodnoj-torhovli-ukrainy-.html> > [Accessed 16 November 2020].

Scientific supervision by Ruslan Kliuchnyk, PhD in Politology, Associate Professor.

Language supervision by Ruslana Stetsenko, lecturer.

О. Задоя

кандидат економічних наук, доцент

Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ІНСТРУМЕНТІВ СТАБІЛІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЕКОНОМІКИ В ПЕРІОД ПАНДЕМІЇ І ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ

Початок 2020 р. ознаменувався входженням економіки України у стадію рецесії, яка була викликана як суб'єктивними (спад виробництва, військові дії, зміна політичної влади і неузгодженість дій різних інституцій), так і об'єктивними факторами (світова пандемія COVID-19, черговий виток середньострокового економічного циклу, криза перевиробництва в глобальному масштабі, спад сукупного попиту, торгові конфлікти між провідними економіками світу). На тлі появи перших випадків зараження новим вірусом людей на території України, держава в особі органів виконавчої і законодавчої влади постала перед складним вибором: з одного боку необхідно було приймати непопулярні рішення щодо обмеження ділової активності бізнесу та свободи пересування громадян з метою не допустити різкого збільшення захворюваності, з іншого боку, для виходу з рецесії економіка потребувала застосування інструментів експансії для підвищення сукупного попиту і пожвавлення економічної активності господарюючих суб'єктів країни. Варто відзначити, що перші втрати

економіка України почала нести вже в IV кварталі 2019 р. Промислове виробництво скорочувалося з 2017 р., проте 2019 р. було закінчено з рекордним падінням – 9,3%, а введення жорсткого карантину в березні 2020 р. обрушило індекс промислового виробництва ще на 13% [1]. Україна зіткнулася з ситуацією, коли стало можливим повторення сценарію 90-х років XX століття – стагфляцією. Неспроможність вітчизняних виробників наповнити внутрішній ринок продукцією (навіть сільське господарство за IV квартал 2019 р. впало на 39%) [1], більш складні і обмежені логістичні маршрути через закриття кордонів із зарубіжними країнами могли привести до різкого стрибка цін. Складна ситуація складалася і на валютному ринку України: негативне сальдо зовнішньоторговельного обороту в IV кварталі 2019 р. зросло на 230% в порівнянні з I кварталом цього року, і цей дисбаланс міг чинити сильний тиск на курс національної валюти. Виходячи з ситуації, що склалася, уряду необхідно було використовувати традиційні інструменти регулювання, але з урахуванням специфіки розвитку економічних і соціальних взаємин в суспільстві, які були продиктовані пандемією і карантинними обмеженнями.

Традиційним інструментами в період економічних спадів вважається фіскальна політика. Зниження податкового тягара має збільшити рівень наявних доходів економічних суб'єктів і тим самим підвищити сукупний попит. Однак в Україні цей інструмент не був використаний через небезпеку занадто сильного зниження надходжень до бюджету, невиконання доходної і, відповідно, видаткової частин. Необхідність виконувати свої соціальні зобов'язання перед суспільством і обслуговувати зовнішній борг підштовхнуло уряд до шляху розміщення облігацій державної позики в національній валюті. Цей процес повинен був проходити при узгодженій політиці Міністерства фінансів і НБУ з метою не допустити ревальвації гривні. Але цього зроблено не було. НБУ не став знижувати облікову ставку та виходити з інтервенціями на валютний ринок, розміщення облігацій призвело до різкого збільшення припливу валюти в країну, гривня ревальвувала на 15% за 2019 р. і трималася в районі 24 грн/дол. до березня 2020 р. Таке сильне зміцнення національної валюти відразу позначилося на структурі зовнішньої торгівлі – експорт впав, імпорт зріс. Таким чином, стає очевидним, що застосування вищевказаних інструментів в нашій країні було вкрай неефективним через неузгодженість дій двох незалежних органів влади.

Якщо розглядати ще один інструмент, який застосовують під час економічної кризи для активації ділової активності на внутрішньому ринку, то це протекціонізм і його елементи. В даному випадком,

враховуючи сприятливу обстановку для імпортерів, яка склалася внаслідок зміцнення курсу гривні, потрібно було шукати можливість скоротити потік товарів іноземних виробників на український ринок і тим самим підтримати вітчизняного виробника, тим більше в період карантинних заходів. Існує два найбільш ефективних інструменту протекціонізму: тарифне і нетарифне обмеження. З огляду на ревальвацію гривні, тарифне обмеження не тільки не зменшить обсяг товару, що ввозиться з-за кордону, але і за рахунок зменшення бази оподаткування при декларуванні митної вартості в перерахунку на гривню, різко знизить надходження до бюджету. В результаті в 2020 р. дефіцит бюджету досяг 300 млрд грн. [2]. Тому необхідно було вносити зміни до Митного кодексу та переорієнтуватися на кількісне обмеження імпорту – квотування. Розподіл квот здійснювати за допомогою ліцензування через аукціони, тим самим наповнюючи бюджет. Неможливість збільшення кількості імпортного товару призвело б до зростання інфляції, але через низький сукупний попит це зростання було б в межах необхідного рівня для активації бізнес процесів серед вітчизняних підприємців, що в свою чергу дозволило б зберегти робочі місця і не допустити такого сильного зростання безробіття. Цього не було зроблено і, очевидно, що не в останню чергу через корупційну складову, характерну для функціонування митниці в Україні.

Наступний інструмент – монетарна політика. Для спрощення доступу до фінансових ресурсів уряди держав в особі їх центральних банків йдуть на зниження облікової ставки. Це і було зроблено в Україні, але з великим запізненням. З 2019 р. по жовтень 2020 р. облікова ставка була знижена з 18 до 6% [3]. Основні етапи зниження припадають на 2020 р., однак сенсу в цьому вже особливо не було – весь бізнес пішов на карантин, а перед цим він не впів досить зміцнитися, щоб безболісно перенести витрати, пов'язані з переорієнтацією на дистанційну роботу і обслуговування клієнтів. За даними Національного банку України кредити нефінансовим корпораціям в період 2019 – вересень 2020 рр. не те що не зросли, а впали на 8% [4]. Це говорить про невідповідності, в першу чергу з інформаційної та мотиваційної частини, застосування цього механізму. Залишається відкрите питання правого забезпечення захисту прав позичальників і кредиторів.

Підводячи підсумки, можна відзначити неузгодженість дій при використанні стабілізаційних інструментів і відчуття відсутності цілісної стратегії. Наслідки падіння індексу ділової активності, причому не тільки в промисловому секторі (-24%, січень-вересень

2020 р.), а й у внутрішній торгівлі (-25%, січень – вересень 2020 р.) [5], знаходять своє відображення в невирішених і актуальних проблемах сучасної України, а саме: зростання рівня безробіття, проблеми із забезпеченням навчальних закладів засобами дистанційного навчання, неукомплектованість медичного персоналу, зростання соціальної напруженості, інші негативні соціальні та економічні явища сьогодення. Тому дуже важливо, щоб управлінські рішення в масштабах національної економіки приймалися узгоджено, на професійному рівні і зі спільним баченням стратегії розвитку.

Список використаних джерел

1. Державна служба статистик України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/> – вільний. Мова укр.
2. Державна казначейська служба України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.treasury.gov.ua/ua> – вільний. Мова укр.
3. Національний банк України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/ua/monetary/stages/archive-rish> – вільний. 05.10.2020 – вільний. Мова укр.
4. Національний банк України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-financial/data-sector-financial#1ms> – вільний. Мова укр.
5. Національний банк України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/macro-indicators#1> – вільний. Мова укр.

T. Zayats

Alfred Nobel University, Dnipro

IMPLICATIONS OF GLOBALIZATION FOR THE US ECONOMY

Globalization is the term used to describe the growing of interdependence of the world's economies, cultures, and populations. It is caused by cross-border trade in goods and services, technology, and flows of investment, human capital, and information. The main problem is to understand if more of a positive or negative effect globalization has brought to the US economy.

It can be said that the process of international economic globalization, gradually increasing the mutual influence and interdependence of national economies, has reached a level where its quantitative growth has led to noticeable qualitative consequences both for the American economy and for the economies interacting with it. Also, it has generated serious